

REDELOOS, RADELOOS, REDDELOOS
OPNIEUW EEN RAMPJAAR?

DE OORLOG IN OEKRAÏNE – EUROPA IN DE MAALSTROOM

Justus de Visser

ISBN: 978 90 8666 565 5

NUR: 680 - 697

© 2023, Justus de Visser

Mosae Libro, Maastricht

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor het overnemen van gedeelten uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (Artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	17
Geen Wereldoorlog, maar wel een Wereldwijde Oorlog	20
De Russische en Chinese Bedreiging van de bestaande Wereldorde	25
Engelands Geringe Rol in de Wereld...	26
Maar ook Europa past Bescheidenheid ...	27
En zelfs Amerika heeft zijn Problemen; risico's van een Fundamentele Transitie	28
Met alleen 'Schone Handen' zal het niet gaan	29
De Noodzaak van verdere Europese Integratie	30
Behoud van onze Democratie, Centraal Uitgangspunt bij verdere Integratie	31
Europa heeft rechtsstaten ...	31
... en Politiek Liberalisme	32
Niet noodzakelijk Economisch Liberaal	32
<u>HOOFDSTUK 1: RUSLAND EN OEKRAÏNE</u>	35
INLEIDING	35
Een Rampjaar	35
De Wreedheid van de Oorlog	37
Omvang van onze Steun	38
DRAMATIS PERSONAE: POETIN	39
Een Tsaar als zo velen voor hem	39
Het Belang van Communicatie	40
Poetins Inspiratiebronnen	41
Poetin is NIET gek	41
DRAMATIS PERSONAE: ZELENSKY	43
Vader des Vaderlands	43
Communicator van Wereldklasse	44
Successen op het Slagveld: David maakt Goliath Belachelijk	45
Natuurlijk doet Oekraïne ook aan Propaganda	47
Even geen Binnenlandspolitiek Gekraakeel	47

SCHOLZ EN ANDERE EUROPEANEN	48
Duits Economisch Beleid in plaats van Veiligheidsbeleid;	
De Erfenis van de Ostpolitiek	48
‘Handel, handel, handel’ geldt ook bij andere landen	50
De Macht van het Bedrijfsleven	51
Geen Zelfverwijten; Angela Merkel	51
Scholz’ Problemen binnen de SPD	54
Duitsland negeert zijn Buren in Centraal-Europa ten Gunste van Rusland	54
De Zeitenwende en een Nieuwe Veiligheidsstrategie	56
De Storm woedt in Open Brieven	57
Andere Europeanen: Macron, Draghi én Ursula von der Leyen	59
OEKRAÏNE, EEN KORTE HISTORISCHE SCHETS	60
Het Land aan de Grens, ten Westen en ten Oosten van de Dniepr	60
Potjomkin sticht Novorossija voor Catharina de Grote (en zichzelf)	61
Oekraïnes Onafhankelijkheidsdrang	62
Stepan Bandera, voor Oekraïne eerst en vooral een Onafhankelijkheidsstrijder	63
Het Westen en het Oosten van de Dniepr	63
En ook nu vecht Oekraïne!	65
RUSLAND EN GESCHIEDVERVALSING	66
Heraldiek en Symboliek	66
Einde van de USSR niet aanvaard; Poetin komt aan de Macht	67
De Grief tegen de NAVO	68
EU – de echte Angst van Moskou?	69
De Roesskij Mir – Centraal Element in de Geschiedvervalsing	69
De Russische ‘Ziel’ en de Erfenis van de Mongolen	72
Staat en Kerk	74
Dus: Terug naar Jalta en Stalin	76
En toch zijn er andere Meningeën in Rusland	77
De Homo Sovieticus leeft nog steeds	82
Invloed van de Oligarchen? En de Media? En de NGO’s?	82
Risico’s van een Omwenteling; een Paleisrevolutie?	84
‘Agitprop’ blijft van alle Tijden	87

DE OORLOG: WAT ERAAN VOORAFGING	89
Geen Verrassing, Wel een Blunder	89
Waarschuwingen volop ...	91
... Maar Nog Steeds primeerden Economische Belangen	94
DE TIMING VAN DE OORLOG	94
Het Westen – Watjes?	94
Oekraïne – een Walkover?	96
Erosie van Russische Invloed in Buurlanden	96
Stijgende Energieprijzen	97
Binnenlandspolitieke overwegingen	97
Een Complete Invasie! Geen Beperkte Strategie	98
MOBILISATIE EN ANNEXATIE	100
Mobilisatie treft vooral de Achtergestelden in de Samenleving	100
Op de Vlucht	101
Annexatie – een Propagandastunt	102
Externe Expansie – Intern Verval	102
Bachmoet – een ‘Slachtveld’	103
‘We laten Onze Eigen Mensen Nooit in de Steek’?	104
Terrorisme	104
DREIGEN MET KERNWAPENS	105
Toekomstrisico’s	107
Het Actuele Gevaar van Kernenergiecentrales	107
‘Realisten’ in de Academische Wereld	109
Neo-idealisme tegenover Realisme	112
Onderhandelen Nu: Kan Dat?	112
DE GEVOLGEN VAN DE OORLOG	114
Oekraïne het Zwaarst Getroffen	114
De NAVO hervindt haar rol	117
Toetreding Finland en Zweden tot NAVO	119
Stoorzender Erdoğan	120
Oekraïne ook bij NAVO?	121
En Zwitserland en Oostenrijk?	122
Europa Moet aan de Bak	123
Democratie versus Autocratie	123
Moldova, Georgië en Belarus; gevaar voor de Suwałki-corridor	125

En Toch Blijft het een Gevecht om Invloedsferen; de zogenaamde 'ondeelbare veiligheid' van Rusland (en China)	128
EU-TOETREDING OEKRAÏNE	129
Hoe lastig ook, Europa gaat door; Moet door	138
VEROORDELING WERELDWIJD? VERGEET HET	139
Waarom zijn de resultaten in de VN zoals ze zijn?	139
Belangenconflicten in het Midden-Oosten	140
Belangenconflicten in Afrika	141
Zware Schuldenlasten	143
Opstelling China	144
Opstelling India	147
Venezuela en Iran	149
DE WESTERSE SANCTIES	150
Sancties zijn Normaal in de Diplomatieke Gereedschapskist	150
Ontduiking van sancties: ook doodnormaal	151
Specifieke Maatregelen	156
1. Wapens	156
- Hongarije, Oostenrijk, Zwitserland en het Grote Treuzelen	158
- Starlink en Elon Musk	159
- Amerikaanse en Britse Retoriek	159
2. Economische Sancties	161
- Gas: Lang het Centrale Probleem voor Europa	161
- Het Gebrek aan Gezamenlijk Optreden	167
- Consequenties van het Opblazen van Nordstream	170
- Olie en andere grondstoffen	170
3. Nog veel meer sancties	172
- Financiële sancties	172
- Technologische Sancties	173
- Samenwerking in de Ruimte	175
- Wetenschappelijke Samenwerking	175
- Nucleaire Samenwerking	175
- Persoonlijke Sancties / Criminaliteit	176
- Diamanthatel	178
- Ondernemingen verlaten Rusland. Of?	179

- Sancties in de Sport	180
- Cultuur	181
- Uit de Raad van Europa	181
- Journalistiek	182
De Gevolgen der Sancties	183
- Graan	183
- Gevolgen voor Rusland	187
- Globalisering in Gevaar?	188
- Inflatie	188
- Brain Drain	191
- Transport	192
- Diverse Deelmarkten	193
- Energie en Andere Grondstoffen: Winnaars én Verliezers	193
EXODUS DER VLUCHTELINGEN	194
De Russische 'Filtratieprocedure'	195
Deserving Refugees	195
De Polen en Moldovaren	196
Ook Hier en Nu Criminaliteit	198
Opvang in Hongarije?	198
Onze Eigen Landen en Opvang Hier	198
DE WEG VAN HET RECHT	199
Naar een Tribunaal?	199
Amnesty International Vergaloppeert Zich	201
Wat na de Oorlog? Assistentie van OVSE	202
OP WEG NAAR EEN CONCLUSIE	203
Public Diplomacy Einde februari 2023	203
Europa's 'Nabuurpolitiek' Achterhaald	204
Speculeren over een Afloop	205
Risico van Chaos in Rusland	207
Maar – Rusland zal Altijd Oekraïnes Buurman blijven	208
Wapenstilstand is Geen Vrede	208
Doorwerking overal elders; Structurele Problemen van de EU	210

<u>HOOFDSTUK 2: USA, DE GROTE VINGER IN ELKE PAP</u>	212
INLEIDING	212
George Kennan's Containment en vele sindsdien gemaakte fouten	212
Een zekere mate van Overeenstemming tussen Rusland en Amerika	213
Haat en Polarisatie	215
DRAMATIS PERSONAE: TRUMP	219
DRAMATIS PERSONAE: BIDEN	221
Punten van Overeenkomst en Verschil tussen beide Presidenten	223
AMERIKA: BINNENLANDS	224
Presidenten werken aan hun Imago	224
Invloed van de Media	225
'Drain the Swamp': het Kapot maken van de Overheid. Het Hooggerechtshof	226
Belastingverlagingen	228
Migratie = Racisme	229
Het Evenwicht tussen Logica en Instincten is zoek	231
De Onderzoekscommissie	232
FBI neemt Documenten in Beslag	235
Nog meer Rechtszaken	235
Biden's Mogelijkheden na de Midterms	237
AMERIKA IN HET BUITENLAND	238
AMERIKA ZELF	238
De schade die Trump aanrichtte in de buitenlandse politiek van Amerika	238
Deel uitmaken van het Imperium	239
Neergang van het Imperium	240
The pivot to Asia en Oekraïne	242
Handelspolitiek; globalisering bedreigd?	243
China Ontwikkelingsland?	245
Amerika's Exceptionaliteit; WTO Verlamd	246
Het Echte Amerikaanse Probleem met China; Gevolgen voor de EU	248
Revival van TTIP?; Regionale Akkoorden	251

AMERIKA EN DE EU OP HET WERELDTONEEL	254
IRAN	256
Gevolgen van Kolonisatiepolitiek	256
Europa: Kampioen van Non-Proliferatie; Obama volgt	257
Trump: Olifant in de Iraanse Porseleinkast	258
Biden hervat gesprekken ...	260
... Máár: Opstand binnen Iran	261
Terroristische Revolutionaire Garde	263
IRAK EN AFGHANISTAN	264
Het Drama Irak	264
Afghanistan: l’Histoire se Répète	264
SYRIË	265
Hoe om te gaan met Assad?	265
ISRAËL EN HET MIDDEN-OOSTEN	266
De Abraham-Akkoorden	266
De Palestijnen zijn Kind van de Rekening	269
De Israëli Democratie in Gevaar	269
Europese Kritiek Beperkt	272
Gevolgen van Oorlog in Oekraïne	274
NOORD-KOREA	276
KLIMAATVERANDERING EN ENERGIETRANSITIE	276
CONCLUSIE	279
Trans-Atlantische Relatie houdt stand. Maar dat doet NIET af aan de Noodzaak van Verdere Europese Integratie	279
Amerikaans Imperium op Zuidelijk Halfrond minder Vanzelfsprekend	282
Speciale Positie van het Vaticaan; het Globale Zuiden	283
Midden- en Oost-Europa: geen loutere consumption society	284
<u>HOOFDSTUK 3: CHINA</u>	286
INLEIDING	286

EEN AANTAL VOORAFGAANDE VRAGEN DIE OPHELDERING BEHOEVEN	288
Is China een beschaving of een natiestaat?	288
Is China een continentaal imperium?	290
- Taiwan en Hainan	290
- Xinjiang en de Oeigoeren	291
- Tibet	293
- Godsdienst Versus Staat	295
- Mongolië, Manchurië, Myanmar, Turkestan	295
Is China monolithisch Han?	296
Tribuutstelsel	297
Bestuur door schriftgeleerden	298
Westerse penetratie in China	299
Het nut van oude grieven	301
Zhou Enlai's Diplomatieke Lessen	302
Eens Chinees, altijd Chinees	303
TAIWAN, REPUBLIEK OF PROVINCIE?	304
Chips	307
Bezoek Nancy Pelosi	310
Weinig Directe Contacten Taipei-Beijing	313
HOE DIT ALLES VOOR NU TE INTERPRETEREN?	314
Een 'Hybride Economische Grootmacht'	314
Vanuit het Platteland naar de Stad	315
Het Drama van Tienanmen en China's Rehabilitatie	317
DRAMATIS PERSONAE: XI JINPING	321
Richting Confrontatie	324
'Wolf Warrior'- Diplomatie	326
China's plaats in de moderne wereld	328
Naar een Nieuwe Wereldorde	330
DEFENSIE EN EXPANSIE	334
De Zuid-Chinese Zee, een Chinese zee?	334
Taiwan Strait: katalisator van mogelijke ellende	338
Vrije vaart in de Pacific?	342
De Nieuwe Zijderoute	343
Kabels	345
Het Structurele Probleem	345

DOMINANTIE VERSUS RODE LIJNEN	345
Autocratie versus Dictatuur: toch veeleer een machtsconflict	347
EU: SAMENWERKEN OF CONFRONTATIE MET CHINA?	352
Hoe het was ...	352
... met Onderlinge Meningsverschillen	353
En Toenemende Verstregeling resp. Afhankelijkheid	354
Tegenkrachten gaan zich manifesteren	358
Intussen blijft Afhankelijkheid toenemen	361
Doorwerking van de Oorlog in Oekraïne	363
De Investeringsbeschermingsovereenkomst	364
WTO, Klimaat- en Milieubescherming	366
Mensenrechten	366
Racisme	368
WIE praat er voor Europa??	368
DOORWERKING VAN DE RELATIE RUSLAND-CHINA IN DE TOEKOMST	369
Doorwerking van de Oorlog met Oekraïne	371
Geschiedenis blijft doorwerken	371
CHINA BUITEN EUROPA	373
De Effecten van het Belt and Road Initiative (BRI)	373
En Amerika heeft ook hier een probleem	375
Na BRI komt GDI	376
Global Security Initiative leidt tot Diplomatie op Hoog Niveau	377
EEN SAMENHANGENDE STRATEGIE EN DE ROL VAN DE COMMUNISTISCHE PARTIJ (CCP)	379
Overheid en Partij	380
Corruptie	382
BLIJVENDE NOODZAAK TOT SAMENWERKING TUSSEN DEMOCRATISCHE LANDEN	384
Europa uiteindelijk Kind van de Rekening?	385
OOK IN CHINA GAAT HEUS NIET ALLES VOORSPOEDIG	387
De Vastgoedcrisis	388
De Klimaatverandering	388
Covid	389
Lokale en Regionale Overheden	391

Schuldenlast	391
Opkomen van Concurrentie	392
Demografie	392
Een Ballon, een Ballon, een Ballonnetje	393
Hong Kong	394
The Giant Anaconda	396
<u>HOOFDSTUK 4: EUROPA EN HET MIDDEN-OOSTEN</u>	398
Verstrengeling	398
Opkomst van nationale identiteiten en liberalisme	399
Ook langs indirecte wegen	401
Multi-etnische Rijken, opkomende nationalistische spanningen	401
Het einde van het Sultanaat: politieke manoeuvres	403
Verraad aan de Cherif van Mekka, opkomst van Ibn Saoed	403
Arabische Renaissance: de Nahda	404
De Komst van het Zionisme en Arabisch nationalisme; de Wanhoop van de Palestijnen	404
Pan-Arabisme; Generaals vervangen de Nahda-elite	406
Roosevelt - Abdul Aziz; Suez en post-Suez	406
Penetratie Wahhabisme buiten Saoedi-Arabië	407
Iran: de komst van Khomeiny in 1979	409
De Val van de Muur; Oslo	410
9/11 en de Arabische Lente	412
Migratie	413
Rusland keert terug in het spel	414
Zo ook Turkije	414
Failed States	415
Ook Amerika heeft gefaald	417
De Dictators blijven	418
En Europa blijft afwezig	419
<u>HOOFDSTUK 5: NAAR EEN EUROPESE DEFENSIE</u>	421
HOE HET WAS ...	421
Gedeelde soevereiniteit	422
Vredelievendheid betekent nog geen vrede!	423

... EN WAT ONVERANDERD IS EN BLIJFT	425
Geen alomvattende strategische beleidsvisie	425
Een containment-defensie heropbouwen	428
Getouwtrek tussen landen	428
Oekraïne brengt verandering	429
Een gezamenlijke visie die aansluit bij de Europese verdragen	430
VERDERGAANDE INTEGRATIE ...	431
... OF TOCH LIEVER VERSTERKTE SAMENWERKING?	432
Zo lang mogelijk met de Amerikanen	433
Actief binnen de Poolcirkel	435
Spreken van een Europees Leger?	435
Geen Europees Kernwapenarsenaal	436
Naar Nucleaire en Conventionele Wapenbeheersing	436
CONCLUSIE	437
HOE GAAT DE EUROPESE DEMOCRATIE ERUIT ZIEN?	438
Groeiende Ongelijkheid	439
Europa als Inspiratiebron	443
‘Receptuur’ van Autocraten; de ‘Wil van het Volk’; Social Media	444
De Macht van het Geld en van ICT-Giganten; Terrorisme en Klimaat	448
Wat is Democratie?	452
De positie van de Moderne Volksvertegenwoordiger	454
De Rol van de Rechtspraak in het Werken van de Democratie	455
De Internationale en Europese Rechtsorde	456
Kunnen Grote Lidstaten Leiding geven?	461
Zijn Procedures de Oplossing?	463
- Binnen de Raad	463
- Of Parlementen?	464
- Het Europese Hof van Justitie; de ECB	467
Een Kopgroep en Volgers?	468
Naar zogenaamde Directe Democratie in Europa?	472
TOT SLOT: VRIJHEID, BLIJHEID!	475
VOETNOTEN	480

INLEIDING

Dit boek draag ik ditmaal met groot verdriet én veel respect op aan mijn goede vriend **Humbert Joris Drabbe**, die zo noodlottig en ontijdig om het leven kwam. Een groot kenner van de Europese integratie ging met hem heen, jarenlang was hij daarom een van mijn meest gewaardeerde, vrijwel dagelijkse discussiegenoten. Zijn kennis en expertise, met name van het Europese mededingingsrecht en van het steunbeleid, waren onovertroffen, terwijl hij daarnaast de karaktervastheid bezat om de talloze lobby's van bedrijven en bedrijvenconcties enerzijds en van politieke lobby's vanuit de lidstaten en derde landen anderzijds het hoofd te bieden. Hij was het perfecte toonbeeld van de 'Europese ambtenaar'. Een bijzonder mens en een heel goede vriend.

En in hem draag ik dit boek dan ook op aan al die ambtenaren die zich binnen de Europese instellingen dagelijks met al hun energie inzetten voor hun werk. Zij zijn voortdurend voorwerp van kritiek en van spot, allereerst bij mensen die geen flauw benul hebben van wat deze kleine groep mensen niet allemaal presteert en hoe groot hun toewijding wel niet is. Nu de Europese integratie serieus begint te raken aan het buitenlands beleid en defensie komen nog diepere nationalistische emoties naar boven, dan we reeds eerder leerden kennen. Hetzelfde geldt voor de gevoelens van verzet tegen ingrijpende verandering die door de klimaatwisseling en energietransitie nodig worden; ook daarbij speelt de EU een centrale rol. Emoties die maar zeer lastig te kanaliseren zijn. Naarmate de integratie vordert neemt de afkeer van de Europese instellingen immers toe, terwijl de roep om hun optreden tegelijk steeds groter wordt. Landen kunnen hun problemen nu eenmaal niet meer alleen oplossen. De EU blijft, als altijd, een fascinerende poging om nationalisme te verzoenen met integratie, gelijk ik eerder analyseerde in mijn eerdere boeken¹, met name *Spagaat óf Balans*. Dat is een lastig gevecht, maar wel hoogst noodzakelijk omdat militant nationalisme zeer gevaarlijk is². De mensen die bij de Europese instellingen werken zijn daarvoor simpelweg onontbeerlijk. Hun werk is vaak ondankbaar, veelal onbegrepen maar altijd van het grootste belang. Ik wens hun juist in deze bijzonder moeilijke tijd alle denkbare wijsheid toe.

Mijn dankbaarheid richt zich allereerst op mijn trouwe discussievrienden: Dirk Bins, Christophe Kamp, Jaap Frederiks, Jules Hosman, Dennis de Jong en Kees Vrijdag, Kees van Rij, Tom Sauer, Henk Soeters, Jan Veldhuis, Pieter Jan Wolthers en een enkeling die anoniem wil blijven. Steeds opnieuw zijn ze bereid om me te laten delen in hun inzichten. En altijd leer ik weer opnieuw van hen. Koos van

Dam ben ik al evenzeer erkentelijk voor zijn inzichten inzake het Midden-Oosten. En ook ditmaal zou dit boek nooit geschreven hebben kunnen worden zonder de voortdurende steun en kritische blik van mijn geliefde Helen. Ik ben zó veel dank verschuldigd aan hen allen en aan vele anderen, te veel om hier allen bij name te noemen. En toch blijf ik vanzelfsprekend ook ditmaal van begin tot einde verantwoordelijk voor de tekst.

-o-o-o-o-

'It was the best of times, it was the worst of times, it was the age of wisdom, it was the age of foolishness, it was the epoch of belief, it was the epoch of incredulity, it was the season of Light, it was the season of Darkness, it was the spring of hope, it was the winter of despair, we had everything before us, we had nothing before us, we were all going direct to Heaven, we were all going direct the other way – in short, the period was so far like the present period, that some of its noisiest authorities insisted on its being received, for good or for evil, in the superlative degree of comparison only'.

Zo begint Charles Dickens' beroemde *Tale of Two Cities*³. Het is alsof we het over vandaag hebben. Bart Sturtewagen denkt er ook zo over⁴. De hele wereld wordt geconfronteerd met gigantische uitdagingen; we kunnen er een succes van maken, we kunnen het ook hopeloos verprutsen met elkaar. De mens heeft het voor het kiezen. Wat hij kiest? De tijd zal het leren. In dit boek wordt een aantal kenmerkende aspecten van deze tijd en van onze toekomst nader bekeken.

Van Charles De Gaulle is de bekende uitspraak: *'Les Etats n'ont pas d'amis, ils n'ont que des intérêts'*. Dat wil niet zeggen dat staten geen ethische overwegingen in hun belangenafweging zullen meewegen, het zal alleen niet de doorslaggevende factor zijn. En dat leidt altijd weer tot spanningen binnen overheden zelf en met de over het buitenlands beleid actief meedenkende publieke opinie. Zeker worstelen ook regeringsleiders geregeld met dit vraagstuk. En toch – uiteindelijk verhoudt macht zich beter tot belangen dan tot ethiek⁵. Helaas. Ook dit boek zal daarvan vele voorbeelden geven.

Nadat ik mijn boek *Spagaat óf Balans, een verkenning van de nooit eindigende spanning tussen nationalisme en Europese integratie* in 2019 had voltooid meende ik dat ik met de problematiek van de landen in de onmiddellijke Europese nabijheid van de EU nu wel klaar zou zijn. Ik nam me voor nog een laatste boek te schrijven in aanvulling op mijn eerdere boeken: een overzicht van de relaties van de EU met de USA, China en die in het Midden-Oosten.

Maar zoals altijd gooide ook ditmaal de alledaagse werkelijkheid roet in het eten: ultimo 2019 werd China getroffen door het coronavirus – het land werd er begin 2023 nog volop mee geconfronteerd – en dat virus verplaatste zich snel over de hele wereld. In februari 2020 heerste een apocalyptische crisis in de Italiaanse stad Bergamo en al heel snel reisde dat inmiddels gevreesde virus verder over het Europees continent en de rest van de wereld. Die crisis mondde, als elke grote crisis, uit in een grote stap voorwaarts naar verdere Europese integratie. Hoe dat alles in zijn werk ging heb ik beschreven in het boek *Corona, een loodzware kroon*.

Corona leek begin 2022 weg te ebben, onze bevolkingen begonnen opgelucht adem te halen, we zouden met elkaar de schouders eronder zetten om de opgelopen economische, maatschappelijke en psychologische schade te overwinnen en opeens meldde zich een nieuw ‘buitengebeuren’ in de politiek: de oorlog in Oekraïne.

Tony Judt, de grote Britse historicus schreef in zijn magistrale studie *Postwar*⁶ zeer terecht dat de Europese identiteit, zo deze al bestaat, er eentje is van na de beide wereldoorlogen. Vandaar dat, in zijn visie, het moderne Europa pas na die oorlogen begon. Vandaar ook de titel van zijn boek. Daarin zat evenwel besloten dat dat moderne Europa een gebied was met een identiteit die was gebouwd op een afwezigheid van oorlog. De burgeroorlog in vml. Joegoslavië leerde reeds hoe relatief dit alles was, maar waar is dat de moderne West-Europeaan zich over het algemeen veilig waande in zijn Europees thuis zonder oorlog – mét NAVO en mét EU, de beide garanten van die vreedzame situatie⁷. De Europeaan leefde in de veronderstelling dat er niets mis meer kon gaan met deze vreedzame gang van zaken. Bij ons is oorlog uitgebannen was jarenlang een weliswaar veel gehoorde, doch foute opvatting.

Marga van Zundert meent, toevallig op dezelfde dag, wanneer Caroline de Gruyter over Judt schrijft, ‘Ruslands gedrag helpt het Europese wij-gevoel’⁸. En ook zij heeft gelijk. Nu er eenmaal oorlog is uitgebroken wordt de Europese saamhorigheid in de landen, die niet Rusland zijn, enorm versterkt. Opeens is er weer die gewelddadige buur die vijand is. Wat natuurlijk allerm minst wil zeggen dat er helemaal geen verschillen tussen de landen meer zouden bestaan. Maar de oorlog zorgt wel degelijk voor wat extra lijm.

Geen Wereldoorlog, maar wel een Wereldwijde Oorlog

Dit is geen wereldoorlog, maar wel een wereldwijde oorlog. Het conflict wordt hier in Europa uitgevochten, maar het heeft doorwerkingen overal in de wereld, zoals dit boek poogt duidelijk te maken. Landen zullen eens te meer gedwongen worden te kiezen waar ze zich in de toekomstige wereldwijde constellatie willen bevinden. En als ze niet kiezen dan wordt er wel voor hen gekozen. Viktoria Tchakarova heeft het in dit verband over nieuwe tweesprongen, waar gekozen moet worden⁹. Waarom? Omdat we met zeer complexe problemen zitten die elkaar over en weer sterk beïnvloeden. Ik maak maar even een overzichtje¹⁰:

De stabiliteit in Europa sinds 1945 bestaat niet meer. We weten nu weer dat we in onze veiligheid en bestaanszekerheid bedreigd zijn door een tsaar in het Kremlin, die ambities heeft die volstrekt niet sporen met de veiligheidsafspraken, die ons continent zo lang bestaanszekerheid gaven. Weg vredesdividend, blijvend hoge defensiebegrotingen zijn terug van weggeweest. De Franse filosoof Pascal Bruckner publiceerde een indrukwekkend essay over dit thema onder de titel in het Duits *Je mehr der Kreml die ukrainischen «Nazis» geißelt, desto stärker nähert er sich selber dem Nationalsozialismus an*¹¹. Hij legt daarin uit waarom het Kremlin zo gevaarlijk is en waarom wij Europeanen dat gevaar zeer serieus moeten nemen. Ruslands kortstondig experiment met democratie onder Jeltsin bleek niet levensvatbaar en het land keerde terug tot de staat van horigen, die het nu al meer dan 1000 jaar is. Bruckner heeft geen enkele illusie omtrent verbetering. Een zelfde triest geluid als bij Bruckner valt te lezen bij de gastredactrice van het Duitse Verfassungsblog, een juridisch tijdschrift. Deze uit Charkiv afkomstige Alina Cherviatsova is op 8 juli 2022 al even glashelder in haar veroordeling van het misdadig Poetin = Russisch regiem¹². Ook zij wijst er op dat er geen enkel principieel verschil is tussen een KGB-man als Poetin en de echte Nazis van destijds in Duitsland. Cherviatsova laat uiteraard niet na te wijzen op het schandalige essay van Poetin over de zgn. 'eenheid van Rusland en Oekraïne' uit 2021¹³. Johan De Boose vertelt nog even voor de goede orde wat de KGB was en is, welke naamswisselingen die club ook doormaakt¹⁴. Het is simpel: een moordmachine als fundament van het regiem. En voor de goede orde: dit is allemaal niets nieuws, want de Markies de Custine wist het allemaal bijna 200 jaar geleden al, toen hij zijn reiservaringen door het Russisch imperium te boek stelde¹⁵. Nog spreken hier een oude markies, een filosoof en twee journalisten, maar het wordt onvermijdelijk ook tijd voor politici van nu om zich er een finaal oordeel over te vormen – en dienovereenkomstig te handelen. Het is nu eenmaal de treurige werkelijkheid, zoals ook dit boek nader wil verduidelijken.